

v prekmurskem narečju, ter osvetlila vlogo narečja v porabskih medijih pri ohranjanju in dvigovanju jezikovne ravni manjšinske kulture ter krepitevi narodne (samo)zavesti Porabcev.

Dr. Simona Pulko in *dr. Melita Zemljak Jontes* sta v referatu »Narečno in osebna identiteta« predstavili rezultate svojih raziskav, v katerih sta teoretično in empirično preučevali rabo socialnih zvrsti jezika v slovenskem šolskem prostoru in pri tem mdr. ugotovili, da med mladostniki narečje postaja vrednota; v tej okoliščini sta prepoznali priložnost, da se pri šolski obravnavi narečnih prvin v literarnih besedilih vključijo v pouk tudi neknjižne govornice in s tem poveže književni ter jezikovni pouk.

Dr. Alenka Valh Lopert je preučila programske sheme Radia Ptuj, Radia Murski val in Radia Slovenske gorice z zornega kota uporabe narečja v radijskem programu in v referatu »Narečje kot izraz identitete na radijskih postajah v severovzhodni Sloveniji« predstavila narečne oddaje izbranih radijskih postaj in pri tem ugotovila, da le-te z narečnimi vsebinami izpolnjujejo nalogo ohranjanja kulturne dediščine, a da se z narečno govornico približujejo naslovnikom predvsem v sproščeni in zabavnih oddajah, pogreša pa 'resnejšo' vlogo narečja.

Z referati 'prekmurskega sklopa' na simpoziju *Prebivati v narečju – narodnostna in identitetna vloga narečja in narečne književnosti* sta slovensko zgodovinsko jezikoslovje in literarna zgodovina bogatejša za nova dognanja o jezikovnih in literarnih pojavih v prekmurskem kulturnem prostoru, simpozijiški prispevki, ki so podali sinhroni pogled na narečja, pa so razširili

in poglobili védenje slovenske dialektologije in sociolingvistike o položaju in vlogi narečij v slovenskem etničnem prostoru danes. Upravičeno strokovno zadovoljstvo ob simpozijiških referatih pa spremlja še veselje ob sporočilu, ki veje iz njih: da je slovenščina tudi v svojih narečnih plasteh izjemno živ in 'rodoviten' jezik.

Franci Just

ZAPISANA BESEDA OSTANE – LITTERA SCRIPTA MANET Mednarodni znanstveni simpozij ob tristoletnici prve ohranjene prekmurske knjige

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota je 8. oktobra 2015 v sodelovanju z Evangeličansko Cerkvijo AV v Republiki Sloveniji, Ustanovo dr. Šiftarjeva fundacija, Mestno občino Murska Sobota in Občino Tišina pripravila enodnevni mednarodni znanstveni simpozij *Zapisana beseda ostane – Littera scripta manet*, ki je potekal v dvorani Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota. Znanstveni simpozij je bil prirejen v počastitev 300. obletnice izida prve prekmurske knjige *Mali katekizem (Mali catechismus, 1715)*, da bi obudili spomin na to veliko dejanje in približali kulturno dediščino sedanjim rodovom. Avtor izdane knjižice je Franc Temlin iz Krajne, ki se je zavedal potrebe prekmurskih protestantov po utrjevanju v veri, pomanjkanja verskega tiska, sploh pa najbolj potrebne knjižice, katekizma. Prav zato je za svoje rojake, za svoj narod pri-

pravil prevod Luthrovega katekizma. Organizacijski in programski odbor simpozija so sestavljali mag. Franc Kuzmič (Pomurski muzej Murska Sobota), red. prof. dr. Alojz Jembrih (Hrvatski studiji Sveučilišta v Zagrebu) in pom. akad. dr. Klaudija Sedar (Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota), ki je bila tudi vodja simpozija.

V uvodnem delu simpozija so prisotne nagovorili in simpoziju izkazali prijetno dobrodošlico direktorica Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota, Jasna Horvat, mag., častni škof Evangeličanske cerkve AV v Republiki Sloveniji, mag. Geza Erniša, podpredsednik uprave Ustanove dr. Šiftarjeva fundacija, g. Marjan Šiftar, župan Mestne občine Murska Sobota, dr. Aleksander Jevšek, in vodja simpozija, pom. akad. dr. Klaudija Sedar, ki je predstavila pomen in vsebinski del simpozija.

Na simpoziju je bilo predstavljenih 12 referatov, ki so bili razporejeni v dva tematska sklopa – *Zgodovinskokulturni in jezikovni horizont ter Kulturna in literarnozgodovinska razsežnost*. V prvem tematskem sklopu je najprej mag. Franc Kuzmič (Pomurski muzej Murska Sobota) v referatu *Dogodki v 18. stoletju, ko je bila izdana prva prekmurska knjiga* izpostavil najpomembnejše segmente, ki so zaznamovali stoletje, v katerem je bila izdana doslej prva ohranjena prekmurska knjiga. Z referatom *Franciscus Temlin, vir doctus et eruditus* mu je sledila pom. akad. dr. Klaudija Sedar (Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota), ki je avtorja prevoda Luthrovega katekizma kot prekmurskega učenjaka in izobraženca navkljub skromnim podatkom o njegovem življenju tudi nazorno predstavi-

la. Kot naslednji je nastopil mag. Geza Erniša (Evangeličanska cerkvena občina Moravske Toplice), ki je v prispevku *Franc Temlin in njegovo šolanje na Slovaškem* izpostavil pomen slovaških izobraževalnih institucij v preteklosti, predvsem Bansko Bistrico in Bratislavo, ki sta bili tako v zgodovinskem kot kulturnem oziru povezani s Francem Temlinom. Dr. Marko Jesenšek (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta) je v referatu *Prekmurski jezik v Temlinovem in Kardoševem prevodu Malega katekizma (1715, 1837)* podal primerjavo jezika v prekmurskem prvotisku z jezikom prekmurskih protestantov druge polovice 19. stoletja. *Samostalniško besedje Temlinovega Malega katechismusa v luči besedotvorja*, kar doslej še ni bilo podrobneje preučeno, je na podlagi pilotske raziskave, ki je temeljila na izpisih 345 samostalniških iztočnic, osvetlila dr. Mojca Horvat (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, ZRC SAZU Ljubljana). Dr. Polonca Šek Mertük (Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta) pa je spregovorila *O drugi izdaji Temlinovega Malega katekizma (Györfzki Kátekismus, 1796)* in pri tem opozorila na skladnosti med prvo in drugo izdajo *Malega katekizma* ter na razlike, ki so predvsem na jezikovni ravni.

V drugem tematskem sklopu so najprej sledili referati tujih udeležencev, ki so predstavili prva tiskana dela v svojem prostoru. Tako je dr. Lajos Bence (Zavod za informativno dejavnost madžarske narodnosti Lendava) v prispevku *Tiskarsko-literarna dejavnost v Pomurju v Trubarjevem času* ovrednotil literarno-zgodovinski pomen knjig v lendavski srenji med 1550 in 1574 in poudaril pomen *Postille* iz

leta 1574, najznamenitejše knjige v madžarskem jeziku protestantskega pridigarja Györgya Kultsárja. *Prvi hrvaški glagolski (1561) in latinični (1564) protestantski katekizem iz Uracha* je predstavil dr. Alojz Jembrih (Hrvatski studiji Sveučilišta v Zagrebu, Hrvaška), ki je v primerjavo vključil tudi Temlinov prevod, z namenom, da se pokaže na kontrastivni jezikovni diskurz. Dr. Robert Hajszan Panonski (Panonski inštitut, Avstrija – Gradišćanska) pa se je v prispevku *O Katekizmu Stipana Konzula Istranina 1564* navezal na svojega predhodnika, dr. Jembriha, in sicer se je osredotočil na *Katekizem* iz leta 1564 kot nadvse pomembno delo v kulturnozgodovinskem in jezikovnozgodovinskem pogledu pri razvoju hrvaškega književnega jezika. Med domačimi referenti, ki so tematski sklop in sam simpozij sklenili v literarno obarvanem duhu, je najprej nastopil Franci Just (Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota) s prispevkom *Očrt prekmurske književnosti*, v katerem je predstavil poglobitve literarnozvrstne, vsebinske in slogovne značilnosti izvirne prekmurske leposlovne ustvarjalnosti ter socialno-jezikovni in literarno-kulturni kontekst v obdobjih 1715–1918, 1919–1945 in 1995–2015. *Pregled prekmurske mladinske književnosti* z vidika principov domoznanstva je osvetlila dr. Dragica Haramija (Univerza v Mariboru, Pedagoška in Filozofska fakulteta), ki je udeleženke popeljala na pot prekmurskega mladinskega leposlovja od začetkov

do današnjih dni. Za konec pa je *Pravljичne motive v Lainšćkovih Mislicah in ljudskem slovstvu* predstavila Vesna Radovanovič (Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota), prevajalka *Mislic* v prekmurščino in interpretka le-teh, ki je primerjala in predstavila pravljичne motive in svet v *Mislicah*. *Mislice*, zbirka desetih pravljic, so namreč izšle prav v okviru priprav na praznovanje 300. obletnice izdaje prve knjige v prekmurskem jeziku.

Simpozij je bil zelo dobro obiskan in odmeven tako v lokalnem kot v nacionalnem prostoru, saj so o njem poročali različni mediji, poleg tega je bil prirejen v okviru Dnevov evropske kulturne dediščine, kar je še povečalo odmevnost dogodka. Izdan je bil tudi *Zbornik povzetkov* vseh prispevkov na mednarodnem znanstvenem simpoziju in zloženska z osnovnimi informacijami o Francu Temlinu in njegovem *Malem katekizmu*. Simpozij *Zapisana beseda ostane – Littera scripta manet* se je izkazal kot zelo uspešen in kot dobra priložnost za izmenjavo strokovnih mnenj z različnih vidikov. Domači in tuji priznani strokovnjaki so s svojimi referati namreč na strokovni in znanstveni ravni predstavili bogastvo prekmurske tradicije kot tudi medkulturne vplive, ki so sooblikovali prekmurski kulturni prostor, in prav to je bil cilj mednarodnega znanstvenega simpozija ob tristoletnici prve ohranjene prekmurske knjige.

Klaudija Sedar